

Utvärdering av skuldsaneringslagen

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet Riksdagens revisorers förslag till riksdagen (förs. 2000/01:RR4) angående tillämpningen av skuldsaneringslagen jämte fem motioner, varav två väckts med anledning av revisorernas förslag och tre under den allmänna motionstiden år 2000.

Riksdagens revisorer föreslår ett flertal tillkännagivanden om åtgärder i syfte att effektivisera handläggningen av skuldsaneringsärenden och att förbättra arbetet med att förebygga överskuldsättning.

Utskottet förordar med delvis bifall till Riksdagens revisorers förslag och med delvis bifall till samtliga motioner att regeringen tar initiativ till en förut-sättningslös, samlad och övergripande utvärdering av skuldsaneringslagen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Utskottets överväganden	5
Utvärdering av skuldsaneringslagen	5
Bakgrund	5
Revisorernas förslag	8
Motionerna	9
Utskottets ställningstagande	11
Förteckning över behandlade förslag.....	13
Förslag till riksdagen	13
Följdmotioner	13
Motioner från allmänna motionstiden.....	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

Utvärdering av skuldsaneringslagen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om en utvärdering av skuldsaneringslagen. Riksdagen bifaller därmed delvis Riksdagens revisorers förslag samt motionerna 2000/01:L3, 2000/01:L4, 2000/01:L301, 2000/01:L302 och 2000/01:L305.

Stockholm den 6 mars 2001

På lagutskottets vägnar

Tanja Linderborg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Marianne Carlström (s), Stig Rindborg (m), Rune Berglund (s), Karin Olsson (s), Henrik S Järrel (m), Nikos Papadopoulos (s), Elizabeth Nyström (m), Marina Pettersson (s), Christina Nenes (s), Tasso Stafilidis (v), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Anders Berglöv (s), Viviann Gerdin (c) och Ana Maria Narti (fp).

Redogörelse för ärendet

Den 25 november 1999 beslutade Riksdagens revisorer i plenum om att genomföra en granskning av tillämpningen av skuldsaneringslagen (1994:334). Revisorernas överväganden och förslag redovisades i rapporten (1999/2000:11) Tillämpningen av skuldsaneringslagen, som presenterades den 8 juni 2000. Rapporten remissbehandlades och därefter har revisorerna den 26 oktober 2000 anmält sin granskning till riksdagen med förslag angående tillämpningen av skuldsaneringslagen (förs. 2000/01:RR4).

Riksdagens revisorer föreslår ett flertal tillkännagivanden om åtgärder i syfte att effektivisera handläggningen av skuldsaneringsärenden i de tre stegen av förfarandet och att förbättra arbetet med att förebygga överskuldssättning.

I betänkandet behandlar utskottet revisorernas förslag jämte två motioner som väckts med anledning av förslaget och tre motioner som väckts under den allmänna motionstiden år 2000.

Utskottets överväganden

Utvärdering av skuldsaneringslagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet förordar, med delvis bifall till Riksdagens revisorers förslag och samtliga i ärendet behandlade motioner, en förutsättningslös, samlad och övergripande utvärdering av skuldsaneringslagen. Det får ankomma på regeringen att ta initiativ till och bestämma de närmare formerna för en sådan utvärdering.

Bakgrund

Hösten 1987 förordade lagutskottet att frågan om en lagreglerad skuldsanering för fysiska personer, som är så skuldsatta att de inte inom överskådlig tid kan betala sina skulder, borde bli föremål för en samlad bedömning. Vad utskottet sålunda anförde gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (bet. LU 1987/88:12, rskr. 57).

Med anledning av riksdagsbeslutet tillkallade regeringen år 1988 en utredning, som antog namnet Insolvensutredningen, med uppdrag att överväga bl.a. frågan om skuldsanering för fysiska personer (dir. 1988:52). Insolvensutredningen lade hösten 1990 fram delbetänkandet (SOU 1990:74) Skuldsaneringslag. Betänkandet remissbehandlades men föranledde inga lagförslag från regeringens sida. Till följd härav kom ytterligare motioner att väckas i frågan. Då motionsspörsmålen om skuldsanering behandlades av riksdagen våren 1993 förordade utskottet i betänkande 1992/93:LU49 att regeringen skulle utarbeta former för en skuldsaneringsverksamhet i enlighet med vissa av utskottet angivna riktlinjer. Dessa riktlinjer innebar i huvudsak att den skuldsatta personen först och främst själv skulle söka uppnå en frivillig överenskommelse med sina borgenärer. Endast om detta inte var möjligt skulle en lagreglerad ordning tillämpas med företrädesvis frivillig och endast i sista hand en tvingande skuldsanering. Riksdagen biföll utskottets hemställan och gav regeringen till känna vad utskottet anförde (rskr. 1992/93:412).

I början av år 1994 överlämnade regeringen förslag till riksdagen om en skuldsaneringslag, och riksdagen antog lagen senare samma vår (prop. 1993/94:123, bet. LU26, rskr. 303).

Genom skuldsaneringslagen (1994:334), som trädde i kraft den 1 juli 1994, har införts möjligheter för privatpersoner att under vissa förutsättningar helt eller delvis befrias från en övermäktig skuldbörda. Som allmänna villkor för skuldsanering gäller att gäldenären är insolvent och så skuldsatt att han eller hon inte inom överskådlig tid kan betala sina skulder (4 § första stycket 1). Vidare krävs att det vid en allmän bedömning framstår som skäligt att bevilja gäldenären skuldsanering (4 § första stycket 2). Vid denna skälighets-

bedömning skall särskilt beaktas skuldernas ålder, omständigheterna vid deras tillkomst, de ansträngningar gäldenären gjort för att fullgöra sina förpliktelser och att själv nå en uppgörelse med borgenärerna samt hur gäldenären har medverkat under handläggningen av skuldsaneringsärendet.

Skuldsaneringsförfarandet innehåller tre steg. I det första steget, som i huvudsak lämnas utanför det lagreglerade området, skall gäldenären själv försöka träffa en uppgörelse med samtliga sina borgenärer. Gäldenären skall därvid kunna få råd och anvisningar av kommunen. Om detta inte lyckas, skall gäldenären hos kronofogdemyndigheten i ett andra steg kunna ansöka om frivillig skuldsanering. Med sådan frivillig skuldsanering avses att gäldenären tillsammans med kronofogdemyndigheten upprättar ett förslag till skuldsanering som godtas av samtliga borgenärer. Kronofogdemyndigheten skall fastställa ett sådant förslag. Om någon borgenär motsätter sig förslaget, skall kronofogdemyndigheten överlämna ärendet till tingsrätten som i ett tredje steg kan besluta om tvingande skuldsanering. En skuldsanering enligt lagen skall regelmässigt vara förenad med en betalningsplan för gäldenären. En sådan betalningsplan innebär att gäldenären under en period av som regel fem år skall leva på existensminimum och att betalningsförmågan därutöver skall komma borgenärerna till godo.

Skuldsaneringslagen har varit föremål för utvärderingar i olika sammanhang. Under år 1995 erhöll Konsumentverket regeringens uppdrag att utvärdera skuldsaneringslagens tillämpning i steg 1 och steg 2. Utvärderingen skulle påtala eventuella behov av ändringar i lagen. Uppdraget redovisades hösten 1996 i rapporten 1995/96:34 Utvärdering av skuldsaneringslagen.

År 1995 utförde Riksdagens revisorer en granskning av skuldsaneringslagens tillämpning. Granskningen resulterade i rapporten Tillämpningen av skuldsaneringslagen (1995/96:3). Rapporten remissbehandlades, och därefter anmälde revisorerna i början av år 1996 sin granskning till riksdagen med vissa förslag (förs. 1995/96:RR9). Förslagen handlade bl.a. om Riksskatteverkets styrfunktioner gentemot kronofogdemyndigheterna och om åtgärder som kan förebygga behov av skuldsanering.

Som ett led i beredningen av Riksdagens revisorers förslag och de i det dåvarande ärendet aktuella motionerna anordnade utskottet den 3 december 1996 en offentlig utskottsutfrågning angående erfarenheterna av tillämpningen av skuldsaneringslagen. Vad som framkom vid utfrågningen finns redovisat i lagutskottets betänkande 1996/97:LU6 s. 28.

Därefter har olika frågor med anknytning till skuldsaneringslagen varit föremål för riksdagens behandling med anledning av såväl regeringsförslag som motioner. Sålunda beslutade riksdagen hösten 1997 en ändring i skuldsaneringslagen av innebörd att ett beslut om skuldsanering på gäldenärens begäran skall kunna omprövas även så att det totala belopp gäldenären skall betala enligt beslutet skall kunna ändras vid oförutsedda händelser eller då det finns synnerliga skäl (prop. 1996/97:166, bet. 1997/98LU1, rskr. 1997/98:23). Våren 1998 behandlade riksdagen motioner från den allmänna motionstiden som rörde frågor om de allmänna villkoren för skuldsanering och om hante-

ringen av studieskulder vid skuldsanering (bet. 1997/98:LU14). Riksdagen behandlade frågor om skuldsanering senast våren 2000 med anledning av motioner från allmänna motionstiden (bet. 1999/2000:LU17, rskr. 198). Spörsmålen gällde ett nytt skuldsaneringsförfarande och hanteringen av privat pensionssparande vid skuldsanering. Sistnämnda motion ledde till ett tillkännagivande från riksdagens sida om en översyn av hur privat pensionssparande hanteras av de tillämpande myndigheterna i skuldsaneringsförfarandet. Enligt vad utskottet erfarit bereds nu denna fråga i Regeringskansliet.

Frågor om budgetrådgivning och skuldsanering har även behandlats av Konsumentpolitiska kommittén, som den 3 april 2000 avslutade sitt arbete genom att överlämna slutbetänkandet (SOU 2000:29) Starka konsumenter i en gränslös värld. I betänkandet föreslås bl.a. att en renodling av arbetsuppgifterna mellan kommunerna och kronofogdemyndigheterna bör ske. Kommunernas uppgifter bör därvid begränsas till i huvudsak information och budget- och skuldrådgivning. Det innebär, anför kommittén, att t.ex. förhandlingar med borgenärer om frivillig skuldsanering inte i första hand bör vara en fråga för den kommunala budgetrådgivaren, utan en uppgift för kronofogdemyndigheten. I betänkandet föreslår Konsumentpolitiska kommittén också att Konsumentverket och övriga berörda myndigheter bör vidta åtgärder som syftar till att långsiktigt förebygga behovet av skuldsanering. Betänkandet bereds nu i Regeringskansliet med sikte på en konsumentpolitisk proposition under våren 2001. Därutöver bör nämnas att det inom Nordiska ministerrådet pågår vissa överväganden om möjligheterna att ge skuldsaneringsbeslut som meddelats i något av de nordiska länderna rättsverkan inom Norden.

När det gäller ärendeutvecklingen framgår det av Riksskatteverkets årsredovisning för år 1999 att antalet till kronofogdemyndigheterna inkomna skuldsaneringsärenden år 1996 var 5 300. År 1997 var motsvarande antal 3 600. År 1998 inkom sammanlagt 3 400 skuldsaneringsärenden till kronofogdemyndigheterna och år 1999 uppgick antalet sådana ärenden till 3 200. Vidare framgår av årsredovisningen för år 1999 att kronofogdemyndigheten år 1996 beslutade om frivillig skuldsanering i 578 ärenden medan antalet beslut av domstol om tvingande skuldsanering uppgick till 818. Motsvarande siffror för år 1997 var 671 respektive 946. För 1998 var motsvarande siffror 828 respektive 651. År 1999 beslutade kronofogdemyndigheterna om frivillig skuldsanering i 1 024 fall medan antalet beslut om tvingande skuldsanering uppgick till 599. Enligt vad utskottet nu inhämtat från Riksskatteverket uppgick under år 2000 till kronofogdemyndigheterna inkomna skuldsaneringsärenden till 3 520 och antalet beslut om frivillig skuldsanering uppgick till 1 337. År 2000 överlämnades 1 504 ärenden till tingsrätt jämfört med 924 under år 1999. Antalet beslut av domstol om tvingande skuldsanering uppgick under år 2000 till 590 st.

I sammanhanget kan påpekas att man vid skuldsaneringslagens tillkomst beräknade att det årligen skulle komma in 12 000 ärenden per år till kronofogdemyndigheterna (prop. 1993/94:123 s. 186).

Revisorernas förslag

I Riksdagens revisorers rapport (1999/2000:11) Tillämpningen av skuldsaneringslagen konstateras att handläggningstiderna vid flera kronofogdemyndigheter ökat trots att antalet ansökningar om skuldsanering blivit färre än vad som förväntades vid skuldsaneringslagens tillkomst år 1994. Ärendebalanserna vid kronofogdemyndigheterna är också fortsatt höga. Det är framför allt tiden för handläggning hos kronofogdemyndigheterna från beslutet att inleda skuldsanering fram till beslutet att fastställa skuldsaneringen eller att överlämna ärendet till tingsrätten som i många fall är för lång. I rapporten konstateras vidare att i stort sett samtliga kommuner uppfyller skyldigheten att tillhandahålla ekonomisk rådgivning. Olikheterna är dock stora i fråga om kvaliteten på rådgivningen och stödet till de skuldsatta. Revisorerna påtar även de långa handläggningstiderna hos kommunerna beträffande skuldsaneringsärenden. Kommunernas insats under steg 1 tenderar, enligt revisorerna, att likna den utredning som kronofogdemyndigheterna gör i den lagreglerade delen av förfarandet varför ett dubbelarbete många gånger sker. En bidragande orsak till långa handläggningstider och dubbelarbete vid kommunerna anges vara de fall där gäldenären inte har några medel alls att erbjuda borgenärerna, de s.k. nollbudena, men där gäldenären ändå på grund av lagens krav tvingas att försöka nå en frivillig uppgörelse med borgenärerna. Dessa ärenden leder sällan till uppgörelser i steg 1 men utgör en stor andel av skuldsaneringsbesluten. Enligt rapporten innebär den nuvarande ordningen en otydlig roll- och ansvarsfördelning mellan kommunen och kronofogdemyndigheten.

Mot bakgrund av det anförda konstaterar Riksdagens revisorer i sitt förslag till riksdagen (förs. 2000/01:RR4) att de långa handläggningstiderna i skuldsaneringsärenden hos såväl kommunerna som kronofogdemyndigheterna länge varit ett uppmärksammat problem. Tingsrätternas hantering, anför det, förlänger inte nämnvärt hanteringen, men för skuldsatta som behöver gå igenom samtliga steg i processen upplevs denna som mycket tung och lång. Enligt revisorerna är det nödvändigt att renodla kommunens och kronofogdemyndighetens roller i skuldsaneringsförfarandet så att onödigt dubbelarbete undviks. Därför bör budget- och skuldrådgivarnas stödande funktion i steg 1 betonas liksom kronofogdemyndighetens huvudsakliga ansvar för utredningen i steg 2. Revisorerna pekar på att Riksskatteverket tillsammans med kronofogdemyndigheterna på senare tid deltagit i ett projekt som syftar till kortare handläggningstider hos kronofogdemyndigheterna. En åtgärd som därvid övervägts är att ställa högre krav på gäldenärens ansökan om skuldsanering (se RSV Rapport 2000:11, Kronofogdemyndigheternas hantering av skuldsaneringsärenden – ändrade rutiner). En annan åtgärd som enligt revisorerna är värd att överväga är ett slopande av kravet att gäldenären själv skall söka nå en uppgörelse med borgenärerna som materiell förutsättning för att skuldsanering skall beviljas, i vart fall för de s.k. nollbudens del.

När det gäller tingsrättens roll anser revisorerna att någon omedelbar översyn av arbetsfördelningen mellan kronofogdemyndigheten och tingsrätten inte

behövs. Däremot finns enligt revisorerna ett behov av att bättre följa upp tingsrätternas ärendehantering.

Revisorerna har i sin granskning behandlat även frågan om information och stöd till gäldenärerna. Enligt revisorerna behövs stöd och hjälp under hela den tid ett skuldsaneringsförfarande pågår. Därför måste enligt revisorerna Riksskatteverket och Konsumentverket klara ut sinsemellan vilken roll kronofogdemyndigheterna respektive kommunerna skall ha för stödet till gäldenärerna. Ett tydligt ansvar för Konsumentverket att följa verksamheten i kommunerna är enligt revisorerna nödvändigt.

Med hänsyn till det anförda föreslår Riksdagens revisorer att regeringen ger Konsumentverket och Riksskatteverket i uppdrag att följa upp ärendehantering och handläggningstiderna i skuldsaneringsärenden hos kommunerna och kronofogdemyndigheterna. Dessa myndigheter bör årligen återrapportera utvecklingen till regeringen. Vidare föreslås att regeringen, i syfte att förenkla förfarandet, överväger en ändring i skuldsaneringslagen när det gäller betydelsen av gäldenärens egna ansträngningar att få till stånd en uppgörelse med borgenärerna innan en skuldsanering beviljas. Regeringen bör också överväga lämpliga åtgärder för att följa upp tingsrätternas ärendehantering i syfte att få ett bättre underlag för eventuella ändringar beträffande hanteringen.

I fråga om information och stöd till gäldenärerna under skuldsaneringsförfarandet föreslår revisorerna att regeringen uppdrar åt Riksskatteverket och Konsumentverket att tillsammans finna lämpliga former för information och stöd till gäldenärerna såväl före som under och efter skuldsaneringen. Vidare föreslår revisorerna att regeringen ger Konsumentverket det övergripande ansvaret för information och stöd till kommunernas budget- och skuldrådgivare. Slutligen föreslår revisorerna att Riksskatteverket och Konsumentverket tillsammans med Finansinspektionen utvecklar det förebyggande arbetet för att motverka överskuldssättning hos hushållen.

Motionerna

Tanja Linderborg m.fl. (v) instämmer i motion L3 i stort med de förslag som Riksdagens revisorer lägger fram. Motionärerna ser mycket positivt på skuldsaneringsmöjligheten men vill samtidigt betona betydelsen av förebyggande åtgärder och restriktivitet med kreditgivningen. I motionen framhålls att det är onödigt hårt att den skuldsatte skall behöva belastas av en uppgift om skuldsanering som kreditupplysning i tre år efter avslutad skuldsanering. Det kan äventyra gäldenärens rehabilitering och en lagändring bör göras på denna punkt. I motionen yrkas ett tillkännagivande med denna innebörd.

I motion L4 av Rolf Åbjörnsson m.fl. (kd) konstateras att Riksdagens revisorer, trots dess kritik mot skuldsaneringslagens tillämpning, egentligen inte föreslår några genomgripande reformer av förfarandet. Det naturliga borde, enligt motionen, ha varit en grundlig analys av huruvida skuldsaneringssystemet blivit utformat på ett adekvat sätt. Det svenska förfarandet med tre steg som innefattar kommun, kronofogdemyndighet och tingsrätt är unikt internationellt sett. Motionärerna pekar på att Insolvensutredningen år 1991 lämnade

ett förslag till ett skuldsaneringsförfarande som hämtade sina grunddrag från Danmark där skuldsanering skett under många år på ett kostnadseffektivt och snabbt sätt. Förslaget går ut på att domstolen förordnar en god man som biträder gäldenären med upprättande av en stat och upptar förhandlingar med borgenärerna där detta ter sig meningsfullt. Gode mannen kan vända sig till tingsrätten för att få skuldsaneringen slutförd om inte en uppgörelse träffas med samtliga borgenärer. I jämförelse med ett sådant skuldsaneringsförfarande är, enligt motionen, det gällande svenska systemet inte bara kostsamt och tidskrävande utan dessutom synnerligen kränkande för gäldenären. I motionen anförs att kronofogdemyndigheterna är exekutiva myndigheter som typiskt sett inte lämpar sig för det slags beredningsarbete och den hjälp och stöd till gäldenärer som ett skuldsaneringsförfarande innebär. Även kommunerna är, enligt vad som anförs i motionen, olämpliga att biträda en gäldenär i en skuldsaneringssituation med hänsyn till att kommunerna inte har vare sig kompetens eller motiv för att biträda i de juridisk-tekniska frågor som en skuldsanering med nödvändighet innefattar. Navet i ett skuldsaneringsförfarande måste därför enligt motionen vara domstolen, som får förordna en god man för att biträda gäldenären. I motionen yrkas ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om att skuldsaneringslagen bör revideras i enlighet med Insolvensutredningens förslag.

Stig Rindborg m.fl. (m) påpekar i motion L302 att skuldsaneringslagen tillkom under förhållanden då den dåliga samhällsekonomin hade försatt många enskilda i en prekär ekonomisk situation. Lagen har visat sig inte vara ändamålsenlig och är alltför byråkratisk. Personer som har ingått borgen för gäldenärens skulder kan på ett oacceptabelt sätt komma i kläm i det nuvarande skuldsaneringsssystemet, eftersom en skuldsanering inte inverkar på borgenärernas rätt gentemot borgensmannen. Skuldsaneringslagen sänder enligt motionärernas mening ut fel signaler om betydelsen av att göra rätt för sig. I motionen anförs att ett skuldsaneringsssystem måste bygga på att fordringsägarna får möjlighet att i ett enkelt lagreglerat system medverka till uppgörelser med gäldenären. Mot den nu redovisade bakgrunden bör enligt motionen den nuvarande skuldsaneringslagen upphävas. Härigenom kan icke oväsentliga besparingar uppnås. I stället bör, enligt motionen, åtgärder för att komma tillrätta med överskuldsättning hos enskilda inordnas i den allmänna obeståndslagstiftningen. Ett sätt är att inrätta ett institut med god man eller rekonstruktör som får till uppgift att söka nå uppgörelser med borgenärerna genom ackord, avbetalningsplan eller liknande. En sådan ordning skulle, anförs det, vara en hjälp för enskilda människor och deras fordringsägare förenat med minsta möjliga byråkrati och kostnader.

I motion L305 av Kenth Högström (s) framhålls att många personer som drabbades av ekonomiska svårigheter i finanskrisens spår fortfarande dras med stora skulder. Enligt motionären är det tyvärr betydande skillnader i insatser och engagemang mellan kommunerna när det gäller att hjälpa och stödja de skuldtunga. Kronofogdemyndigheternas och domstolarnas handläggning av skuldsaneringsärenden är också långdragen och mycket betung-

ande för gäldenärerna. De brister och problem i skuldsaneringsförfarandet som framkommit vid Riksdagens revisorers granskning bör enligt motionen föranleda omedelbara åtgärder från regeringens sida i syfte att bl.a. förkorta handläggningstiderna, förbättra informationen om skuldsaneringslagen och förebygga överskudsättning. Även myndighetsansvaret behöver enligt motionen klarläggas. I motionen yrkas ett tillkännagivande med denna innebörd.

Enligt motion L301 av Maria Larsson och Ragnwi Marcelind (båda kd) har skuldsaneringslagen varit till nytta för många med skuldproblem. Det finns dock vissa tveksamheter i lagen. Bl.a. anser motionärerna att reglerna för vad gäldenären får förbehålla sig bör göras förmånligare liksom hanteringen av studieskulder i systemet. I motionen yrkas att en översyn bör göras av skuldsaneringslagen i syfte att förbättra gäldenärens möjligheter att ekonomiskt klara av en skuldsanering.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill i likhet med tidigare framhålla att skuldsaneringsinstitutet är ett värdefullt instrument för att skapa rimliga förhållanden för enskilda människor som är så skuldsatta att de inte inom överskådlig tid kan betala sina skulder. Enligt utskottets mening har behovet av en lagreglerad ordning för skuldsanering i syfte att komma tillrätta med privatpersoners överskudsättning snarast befästs. Utskottet vill peka på att antalet ansökningar hos kronofogdemyndigheten, efter att under flera år ha visat en vikande trend, under år 2000 ökat i antal med 10 % i hela landet jämfört med föregående år. Vidare bör framhållas att antalet av kronofogdemyndigheten beslutade skuldsaneringskontinuerligt ökat sedan skuldsaneringslagen infördes; år 2000 uppgick ökningen jämfört med år 1999 till 31 %. En allt större andel av ansökningarna om skuldsanering leder också till beslut av kronofogdemyndigheten om att inleda skuldsanering. Riksdagens revisorer konstaterar dessutom att de gäldenärer som erhåller skuldsanering blir skuldfria och rehabiliterade.

Riksdagens revisorers granskning och remissvaren visar emellertid på brister i skuldsaneringsförfarandet och i hanteringen av skuldsaneringsärenden. Trots att rättsläget numera till följd av flera domstolsavgöranden i stora delar får anses klarlagt föreligger problem i form av långa handläggningstider hos kronofogdemyndigheterna. Det råder också oklarhet om rollfördelningen mellan kommunerna och kronofogdemyndigheterna. Många gånger sker dubbelarbete i de två första stegen av skuldsaneringsförfarandet på så sätt att kommunerna utför ett utredningsarbete som rätteligen bör ankomma på kronofogdemyndigheterna.

Utskottet nödgas således konstatera att tidigare uttalade förhoppningar om att handläggningstiderna hos kronofogdemyndigheterna liksom i de övriga stegen av förfarandet skulle komma att minska i takt med att personalens erfarenhet av skuldsanering ökar och att rättsläget klarnar inte infriats. En bidragande orsak till problemen är säkert att skuldsaneringsärendena blivit mer komplicerade än vad som antogs vid skuldsaneringslagens tillkomst. Som revisorerna framhåller är risken naturligtvis stor, om tendensen med ett

ökande ärendeantal hos kronofogdemyndigheterna står sig, att förhållandena förvärras om inga åtgärder vidtas.

Skuldsaneringslagen har nu varit i kraft i snart sju år. Som framgått av redovisningen ovan har det under denna tid skett ett flertal utvärderingar på olika håll av lagens tillämpning. Skilda frågor med anknytning till skuldsaneringsinstitutet har också vid flera tillfällen behandlats av riksdagen. Vidare pågår för närvarande vissa överväganden i Regeringskansliet. Antalet domstolsavgöranden på området är numera stort. Utskottet kan sålunda konstatera att det föreligger ett omfattande erfarenhetsmaterial. Även om kritiken mot skuldsaneringsförfarandet i mångt och mycket är överensstämmande är emellertid erfarenhetsmaterialet så omfångsrikt att det bereder betydande svårigheter att få överblick och dra säkra slutsatser på grundval av detta.

Mot denna bakgrund anser utskottet att tiden nu är mogen för en förutsättningslös, samlad och övergripande uppföljning och utvärdering av tillämpningen av skuldsaneringslagen. Det får ankomma på regeringen att ta initiativ till ett sådant arbete och att bestämma de närmare formerna för detta. En naturlig utgångspunkt för utvärderingen är det nu aktuella granskningsarbetet av Riksdagens revisorer och de frågeställningar som aktualiseras genom motionerna i ärendet. Av betydelse är också, enligt utskottets mening, tidigare utvärderingar av tillämpningen av skuldsaneringslagen och tidigare ställningstaganden från riksdagens sida liksom de överväganden som nu pågår i vissa frågor i Regeringskansliet. Utvärderingen bör därutöver uppmärksamma även andra frågor som kan komma att aktualiseras under arbetets gång.

Utskottets ställningstagande innebär att utskottet inte kan ställa sig bakom kravet i motion L302 att skuldsaneringslagen bör upphävas. Däremot bör vad som i övrigt anförs i motionen beaktas i den kommande utvärderingen.

Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen, med delvis bifall till Riksdagens revisorers förslag samt med delvis bifall till samtliga motioner i ärendet, som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Förslag till riksdagen

I förslag till riksdagen 2000/01:RR4 föreslår Riksdagens revisorer att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad revisorerna anfört i avsnitt 2.1 om uppföljning av ärendeutvecklingen och handläggnings-tiderna.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad revisorerna anfört i avsnitt 2.2 om information och stöd till gäldenärerna.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad revisorerna anfört i avsnitt 2.3 om den administrativa hanteringen i tre steg.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad revisorerna anfört i avsnitt 2.4 om Konsumentverkets ansvar för uppföljning och stöd till kommunerna och det förebyggande arbetet.

Följdmotioner

2000/01:L3 av Tanja Linderborg m.fl. (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betalningsanmärkning efter avslutad skuldsanering.

2000/01:L4 av Rolf Åbjörnsson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skuldsaneringslagen revideras i enlighet med Insolvensutredningens förslag.

Motioner från allmänna motionstiden

2000/01:L301 av Maria Larsson och Ragnwi Marcelind (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn av skuldsaneringslagen beträffande beräkningsunderlag för såväl tillgångar som skulder bör göras.

2000/01:L302 av Stig Rindborg m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen beslutar att upphäva skuldsaneringslagen (1994:334) i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:L305 av Kenth Högström (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kraftigt förbättrade tillämpningsregler för skuldsaneringslagen och stöd till de skuldsaneringssökande.